

ARHEOLOŠKI MUZEJ IZLOŽIO 350 JEDINSTVENIH SPOMENIKA

kultura

'ECCLESIA ET REGNUM'

IZLOŽBA
'ECCLESIA ET
REGNUM'

Velebna i svehrvatska izložba

➔ Izložba predstavlja hrvatsku pisanu i spomeničku baštinu iz jednoga od najvažnijih razdoblja hrvatske povijesti - crkvenih sabora iz godine 925. i 928. - kada je vladao prvi hrvatski kralj Tomislav i kada je učvršćena hrvatska državnost za buduća vremena

Velebna i svehrvatska – tim bi se riječima mogla opisati izložba "Ecclesia et regnum" koja je otvorena u Arheološkom muzeju u Splitu. Riječ je o izložbi koja predstavlja hrvatsku pisanu i spomeničku baštinu iz jednoga od najvažnijih razdoblja hrvatske povijesti – crkvenih sabora iz godine 925. i 928. – kada je vladao prvi hrvatski kralj Tomislav i kada je učvršćena hrvatska državnost za buduća vremena.

Brojni zainteresirani bili su na otvaranju izložbe

skih gradova s Hrvatskom. Tomislav je uspio gdje ni knezovi Trpimir ni Branimir nisu, a k tomu još uspjeh je bio trajan.

Propast antičke Salone

Okupljenima se potom obratila **Martina Tudor** te pozdravila predstavnike svih institucija koje su sudjelovale na ostvarenju ove velike i važne izložbe. Među njima bili su posebni savjetnik ministrice **Nine Obuljen Koržinek** te koordinator programa obilježava-

Ivica Poljičak

TONI ČAPETA
DUJE KLARIĆ/CROPIX

U tamjanom okadenom lapidariju muzeja, prije samog otvorenja, publici je prikazan kratak isječak iz HRT-ova serijala "Hrvatski kraljevi", iz epizode koja se tiče upravo spomenutih crkvenih sabora, čime su se okupljeni prisjetili povijesnih okolnosti u kojima su se sabori održali. Najvažnija u tom isječku jest završna misao, a to je da je kralj Tomislav, koji je bio na saboru iz 925., zasigurno bio zadovoljan ishodom jer je ostvario svoj cilj: dobio je dalmatinske gradove i Hrvatsku, u jednoj crkvenoj pokrajini, što je bio preduvjet za buduće državno združivanje dalmatin-

Trpimir
840. - 864.

DOGRADONAČELNICA MATEA DORČIĆ ISTAKNULA JE DA JE RIJEČ O VELEBNOJ I VAŽNOJ IZLOŽBI

nja 1100. godina Hrvatskoga Kraljevstva dr. **Ivica Poljićak**, nadbiskup splitsko-makarski mons. **Zdenko Križić**, predstavnik predsjednika Hrvatskoga sabora **Andro Krstulović Opara**, župan **Blaženko Boban**, dogradonačelnica **Matea Dorčić** te članovi autorskog tima.

Prije samog otvaranja operni solist splitskoga HNK-a Božo Župić izveo je hrvatsku himnu stakvim moćnim i izražajnim glasom kako samo i priliči ovakvoj svečanosti.

Split je, kao i prije 1100 godina, ponovno postao središtem u kojem imamo prigodu osvrnuti se na vjerske, povijesne i kulturne procese koji su nas oblikovali kao narod, istaknula je Tudor.

O tim procesima ravnatelj muzeja dr. **Ante Jurčević**, i sam član autorskog tima, rekao je: -Na razmeđu kasnoantičke salonitanske baštine, bizantske upravne tradicije, franačkih poticaja i sve snažnijih veza s Rimom oblikovao se prostor u kojem je hrvatska kneževina prerasla u kraljevstvo i postala sastavnim dijelom zapadnokršćanskoga kruga, temeljenog na latinskom pravu i rimskoj liturgiji. Upravo u spoju tih utjecaja početkom desetog stoljeća nastaju preduvjeti za stabilizaciju političkog i crkvenog prostora Hrvatske i Dalmacije. Na prvom crkvenom saboru, prvom nakon propasti antičke Salone, okupile su se dalmatinske i hrvatske biskupije u jedinstven, jasno definiran geografski okvir - istaknuo je ravnatelj.

Spomenička baština

Na tom saboru, kojem je predsjedao splitski nadbiskup **Ivan**, sudjelovali su i zadarški, trogirski, ninski, osorski, rabski, dubrovački, kotorski te sisački biskup, kao i papinski izaslanik. Splitski nadbiskup zaključkom sabora proglašen je nasljednikom salonitanskog metropolita te su jasno određene granice njegove mjerodavnosti.

Ninska biskupija ukinuta je zbog graničnih nesuglasica, a crkveni teritorijalni ustroj prvi put poklopio se s teritorijalnim ustrojem onodobne hrvatske države, odnosno Tomislavova Hrvatskoga Kraljevstva. Poslije će to za posljedicu imati sve izraženije zbližavanje hrvatskih vladara s Rimskom crkvom.

Ravnatelj je naglasio i da se na prostoru Hrvatskoga Kraljevstva, od rijeke Raše u Istri do Boke kotorske, kao i do granica Sisačke biskupije na sjeveru, može primijetiti da je spomenička baština s prostora svih biskupija koje su sudjelovale na crkvenim saborima posve ujednačena, kao da je iz iste crkve ili katedrale. Postoji, dakle, nedvojbeni ujednačeni kulturni razvoj na području Hrvatske od 9. do 12. stoljeća.

"Aktualna Višeslavova krstionica sastavni je dio ovoga korpusa, jer nijedan slavenski narod nema spomenike kao što ih mi imamo na ovom prostoru. Zapravo, nitko osim Hrvata nema takve spomenike", istaknuo je, među ostalim, dr. Jurčević.

Izložba je, stoga, važna jer prikazuje cjelovit uvod u materijalne, duhovne i institucionalne temelje na kojima se oblikovala srednjovjekovna hrvatska država.

Nadahnuti Andro Krstulović Opara

Ante Jurčević, ravnatelj Arheoloskog muzeja

Božo Župić

Predstavnici brojnih institucija na otvaranju izložbe

Dogradonačelnica Splitske županije Matea Dorčić

Dr. sc. **Maja Petrinc**, muzejska savjetnica Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika Split, predstavila je autore izložbe, suradnike i partnerstva koja su ju oblikovala. Zamisao o izložbi nastala je, kako je dr. Petrinc navela, u neformalnom razgovoru s ravnateljem Antom Jurčevićem prije dvije godine. Oni su shvatili da je upravo Split mjesto na kojem se spomenuta baština treba predstaviti. Predstavila je i ostale članove užeg autorskog tima koji čine: dr. sc. **Vinicije B. Lupis** (Institut za društvene znanosti "Ivo Pilar"), dr. sc. **Jakov Vučić** (Arheološki muzej Zadar), doc. dr. sc. **Ana Azinović Bebek** (Hrvatski restauratorski zavod), prof. dr. sc. **Krešimir Filipec** (Filozofski fakultet u Zagrebu) i doc. dr. sc. **Josip Višnjić** (Filozofski fakultet u Puli).

Zajedničko nasljeđe

Mnoštvo je i drugih suradnika, ali nesumnjivo je da je mnoštvo stručnjaka i znanstvenika sudjelovalo na ovom golemom nacionalnom projektu. "Kad kažemo da izložba okuplja više od 350 izuzetnih spomenika iz gotovo četrdeset institucija, to možda zvuči apstraktno, sve dok ne postanemo svjesni zajedničkoga nasljeđa koje je predstavljeno", naglasila je dr. Petrinc.

Dogradonačelnica Matea Dorčić istaknula je da je riječ o velebnoj i važnoj izložbi, čestitajući svim suradnicima i institucijama koje su radile na izložbi, osobito pohvalivši rad ravnatelja Jurčevića koji Splitske kontinuirano oduševljava izložbama te što vodi veliku brigu o kulturnim sadržajima grada Splitske.

Saborski zastupnik Krstulović Opara održao je nadahnut govor, istaknuvši da su svi saborski zastupnici glasovali da se 2025. godina obilježi kao 1100. godišnjica Hrvatskoga Kraljevstva, što svjedoči o ujedinjenosti hrvatskoga naroda oko naših temeljnih vrijednosti.

Mons. Zdenko Križić istaknuo je važnu ulogu koju je Crkva imala u oblikovanju hrvatske nacionalne kulture i države, što ova izložba ujedno predstavlja i slavi. Spomenuo se i onih glasovitih riječi oca hrvatske arheologije don **Frane Bulića**: "Iz kamena povijest, iz povijesti svijest, a iz svijesti sloboda."●

Mnoštvo je i drugih suradnika, ali nesumnjivo je da je mnoštvo stručnjaka i znanstvenika sudjelovalo na ovom golemom nacionalnom projektu

'Kad kažemo da izložba okuplja više od 350 izuzetnih spomenika iz gotovo četrdeset institucija, to možda zvuči apstraktno, sve dok ne postanemo svjesni zajedničkoga nasljeđa koje je predstavljeno', naglasila je dr. Petrinc